

INFORMACIJA
O POTREBI UNAPREĐENJA POLOŽAJA OSOBA SA INVALIDITETOM I
NJIHOVE ZAŠTITE OD DISKIMINACIJE NA TERITORIJI GLAVNOG GRADA
PODGORICA

Ova informacija ima za cilj da ukaže na nekoliko najvažnijih izazova i otvorenih pitanja u vezi položaja osoba sa invaliditetom u Glavnom gradu Podgorici, ali i da ponudi moguća rješenja za unapređenje njihovog položaja, polazeći od nadležnosti koje u rješavanju ovih pitanja imaju jedinice lokalne samouprave.

Analiza postojećih usluga socijalne zaštite u Glavnom gradu čiji su korisnici osobe sa invaliditetom, ukazuje na potrebu unapređenja položaja osoba sa invaliditetom na lokalnom nivou, kako bi se uspostavila jednakost ovih lica sa drugim građanima/kama, uvažavajući koncept poštovanja ljudskih prava.

Krajnji cilj treba da bude izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom u uživanju svih građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uz puno poštovanje njihovog dostojanstva i individualne autonomije, obezbeđivanja nezavisnosti, slobode izbora i pune i efektivne participacije u svim oblastima društvenog života, uključujući i život u zajednici.

Na ovo je ukazala i izvršna direktorica NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore, u inicijativi koju je 26.aprila 2023.godine dostavila predsjednici Skupštine Glavnog grada Podgorica, sa predlogom da se postojeći servisi zaštite osoba sa invaliditetom unaprijede i prošire.

U Inicijativi NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore se navodi: *"Ističemo da postojeći servisi, uključujući i **Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju**, koji se nalazi na Starom aerodromu, nijesu dovoljni, nijesu dovoljno raznovrsni i ne obuhvataju dovoljan broj osoba, već su po svemu ograničeni - broju korisnika/korisnica, trajanju, finansijskim sredstvima i dr. U tom smislu, novi, dodatan servis, koji bi podrazumijevao, između ostaloga, prostorne kapacitete, ljudske i materijalne resurse i program rada, umnogome bi doprinio većoj uključenosti mladih s invaliditetom, ali i svim drugih osoba s invaliditetom bez starosnih i drugih ograničenja u odnosu na bilo koje lične karakteristike i svojstva. Ideja **UMHCG** već godinama unazad je da se pokrene novi, drugačiji servis u odnosu na postojeće servise koji funkcionišu u Crnoj Gori,*

a koji najčešće, umjesto da podržavaju boravak korisnika i uključenost u društvenu zajednicu, predstavljaju i dalje institucionalizovane mehanizme podrške koji ili predstavljaju segregišuća okruženja u kojima su samo osobe s invaliditetom, isključene i izopštene od drugih, pa nekada i od svojih porodica, ili se pravo i postupak korišćenje tih servisa sprovodi bez prethodnog razmatranja najpogodnijeg rješenja. Institucionalizacija kao proces i društveno uređenje, inače, ne podrazumijeva samo boravak u rezidencijalnoj ustanovi - instituciji, već može značiti i boravak u sopstvenoj porodici bez mogućnosti života i uključenosti u društvu i u životu zajednice. Navedeno znači da osobe s invaliditetom nemaju mogućnost izbora između različitih usluga već su primorane i uslovljene da prihvate jedinu opciju koja im se nudi, u suprotnom ostaće u sopstvenom domu, zavisne od svojih porodica i najbližih. Na taj način ni roditelji i drugi/e članovi porodice ne obavljaju svoje društvene funkcije i svoje vrijeme na način na koji bi željeli, čime se nerijetko dešava da je materijalni status i uslovi života tih porodica neadekvatan, da one zavise od podrške sistema i bivaju pasivne, neosnažene i tako ostaju u zavisnoj poziciji i preživljavanju, umjesto da imaju svrsishodne i ispunjene živote."

Ustav Crne Gore, kao najviši pravni akt, članom 68. jemči posebnu zaštitu lica sa invaliditetom. Takođe, Ustav članom 6 garantuje zaštitu ljudskih prava i sloboda, a članom 7 promovira zabranu izazivanja ili podsticanja mržnje ili netrpeljivosti po bilo kom osnovu, proklamuje zabranu diskriminacije i propisuje da se neće smatrati diskriminacijom propisi i uvođenje posebnih mjera koji su usmjereni na stvaranje uslova za ostvarivanje nacionalne, rodne i ukupne ravnopravnosti i zaštite lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju.

Odredbom člana 9 Ustava Crne Gore utvrđeno je da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava predstavljaju sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka i imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva. Najznačajni međunarodni ugovor koji je Crna Gora ratifikovala u oblasti zaštite prava lica sa invaliditetom je Konvencija UN o pravima lica sa invaliditetom.

Zakonodavstvo u Crnoj Gori sadrži normativne garancije kroz koje se izražava politika jednakog pristupa licima sa invaliditetom zakonskim, socijalnim, obrazovnim, zdravstvenim, ekonomskim i drugim društvenim procesima. Bez obzira na jednakost u propisima, u praksi lica sa invaliditetom

nemaju jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava kao i ostala lica, i često su izloženi različitim oblicima diskriminacije.

Pristupačnost je pretpostavka samostalnog života i uključenosti u zajednicu. To podrazumijeva da objekte i usluge koje su na raspolaganju opštoj populaciji treba da budu dostupne osobama sa invaliditetom i/li smanjene pokretljivosti, pod jednakim uslovima i da budu u skladu sa njihovim potrebama.

U cilju zaštite od diskriminacije i promocije jednakosti u narednom periodu, neophodno je unapređivati politike zaštite ove kategorije stanovništva, ali i razvijati već uspostavljene usluge i servise.

Polazeći od osnovnog načela da su svi građani jednaki pred zakonom, te da uživaju jednaku zaštitu svojih prava bez diskriminacije po bilo kom osnovu, opšte zabrane diskriminacije koja je propisana nacionalnim zakonodavstvom i potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima, kao i neophodnosti da Glavni grad stvori pretpostavke za uvođenje svih standarda kojima se obezbjeđuje puno uživanje ljudskih prava lica sa invaliditetom, predlažemo da Skupština Glavnog grada usvoji sljedeće:

ZAKLJUČKE

- 1. USVAJA SE Informacija o potrebi unapređenja položaja osoba sa invaliditetom i njihove zaštite od diskriminacije na teritoriji Glavnog grada Podgorica.**
2. Skupština Glavnog grada iskazuje opredijeljenost da, u okviru svojih nadležnosti i kroz posvećen pristup doprinosi unapređenju položaja osoba sa invaliditetom, njihovoj društvenoj inkluziji i zaštiti od diskriminacije na teritoriji Glavnog grada Podgorica. Kroz proaktivan rad svog matičnog odbora, Savjeta za prava osoba sa invaliditetom i donošenjem odgovarajućeg Strateškog dokumenta, Skupština Glavnog grada Podgorice doprinosiće unapređenju odgovornosti i daljem razvoju i pružanju javnih usluga koje se zasnivaju na poštovanju ljudskih prava i potreba.

3. Zadužuje se Sekretarijat za socijalno staranje da u cilju zaštite i unapređenja prava osoba sa invaliditetom izvrši analizu stanja u oblasti socijalne politike, posebno stepena implementacije postojećih usluga i Skupštini Glavnog grada predloži mjere i aktivnosti kojima bi se ove usluge unaprijedile, odnosno uspostavile, razvile i promovisale nove usluge.
4. Zadužuje se Agencija za izgradnju i razvoj Podgorice DOO da gradonačelnici Glavnog grada dostavi predlog odluke o davanju u zakup poslovnog prostora u svojini Glavnog grada sa **NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore**, shodno odredbi člana 16 stav 1 alineja 6 Odluke o davanju u zakup poslovnog prostora u svojini Glavnog grada Podgorice.